

Správa daní:

Principy daňového práva, základní zásady správy daní a charakter daňového řízení

Zpracováno na základě prezentací
doc. Mrkývky a prof. Boháče

Osnova

1. Obecně k principům správy daní
2. Principy daňového práva
3. Základní principy správy daní
4. Související principy
5. Charakter daňového řízení

I. Obecně k principům správy daní

Právní pravidla

I. Obecně k principům správy daní

Principy daňového práva

Principy správy daní

2. Principy daňového práva

- **princip „nullum tributum sine lege“**
 - čl. 11 odst. 5 Listiny základních práv a svobod
- **princip rozumného zdanění**
 - princip únosnosti a platební schopnosti
 - zákaz rdousícího efektu
- **princip daňové spravedlnosti**
 - horizontální vs. vertikální
- **princip daňové solidarity**
 - solidarita bohatších s chudšími
 - nucená solidarita poctivých s nepoctivými

2. Principy daňového práva

- **princip jednoznačnosti a srozumitelnosti**
 - in dubio pro libertate (in dubio pro mitius)
- **princip zákazu pravé retroaktivity**
 - pravá x nepravá retroaktivita
- **princip vyloučení duplicity zdanění (dvojího zdanění)**
 - právní x ekonomické dvojí zdanění
 - vnitrostátní x mezinárodní dvojí zdanění
- **princip primárně fiskálního účelu zdanění**
- **princip neutrality (daňové neutrality)**

2. Principy daňového práva

- **princip právní jistoty**
 - princip legitimního očekávání
- **princip účinnosti daní**
- **princip dobré správy (únosné administrativy)**
- **princip funkční správy (věrohodnosti)**
 - zdanění hloupých

3. Základní principy správy daní

- **funkce a význam základních principů**

- **prameny**

primárně	§ 5 až 9 daňového řádu
sekundárně	ústavní pořádek (zejména Listina základní práv a svobod)
terciárně	teorie, judikatura

- **srovnání se správním řádem**

- § 2 až 8 správního řádu
- § 177 odst. 1 správního řádu x § 262 daňového řádu

3. Základní zásady (principy) správy daní – přehled

1. Zásada legality (§5/1)
2. Zásada legitimacy (§5/2)
3. Zásada proporcionality (přiměřenosti) - (§5/3)
4. Zásada rovnosti (§6/1)
5. Zásada spolupráce (§6/2)
6. Zásada poučení (§6/3)
7. Zásada vstřícnosti (§6/4)
8. Zásada včasnosti (§7/1)
9. Zásada hospodárnosti (§7/2)
10. Zásada volného hodnocení důkazů (§8/1)
11. Zásada legitimního očekávání (§8/2)
12. Zásada materiální pravdy (§8/3)
13. Od 2019 nová zásada v § 8/4 Princip zákazu zneužití práva (reakce na čl. 6 směrnice ATAD)

3. Základní zásady (principy) správy daní – přehled

14. Zásada neveřejnosti
(§9/1)

15. Zásada mlčenlivosti
(§9/1)

16. Zásada inkviziční (§9/2)

17. Zásada ochrany dat
(§9/3)

JINÉ:

- Princip autonomie autoaplikace (samovyměření)
- Princip daňové povinnosti
- Princip daňového tvrzení
- Princip časového souladu
- Princip jednacího jazyka

3. Základní principy správy daní - podrobněji

- **princip zákonnosti (legality)**
 - právní x vnitřní předpisy
- **princip legitimacy (enumerativnosti veřejnoprávních pretenzí, legální licence)**
 - čl. 2 odst. 3 Ústavy, čl. 2 odst. 2 Listiny
 - zákaz libovůle (zákaz zneužití pravomoci)
 - jednání *ultra vires* (mimo svoji pravomoc)
- **princip přiměřenosti (proportionality) a zásada šetření práv zúčastněných osob**
 - čl. 1 odst. 1 Ústavy
 - princip vhodnosti, účelnosti a potřeby

3. Základní principy správy daní - podrobněji

- **princip procesní rovnosti**
 - čl. 37 odst. 3 Listiny
 - nejde o rovnost se správcem daně
 - nestrannost a nediskriminační přístup
- **princip součinnosti (spolupráce)**
 - je právem i povinností (vzájemnost)
 - právo na informace
- **princip poučovací**
 - souvisí s právem na právní pomoc (čl. 37 odst. 2 Listiny)
 - nikoli právo na autoritativní výklad zákona
- **princip vstřícnosti a slušnosti**
 - klientský přístup
 - platí pro osoby zúčastněné na správě daní i úřední osoby správce daně

3. Základní principy správy daní - podrobněji

- **princip včasnosti (rychlosti, bezprůtažnosti)**
 - čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod
 - týká se i osob zúčastněných na správě daní
 - nečinnost
- **princip hospodárnosti a procesní ekonomie**
 - náklady
 - spojení postupů a řízení

3. Základní principy správy daní - podrobněji

- **princip volného hodnocení důkazů**
 - věrohodnost a kvantita důkazů
 - nikoli závažnost či zákonnost důkazů
- **princip legitimního očekávání (předvídatelnosti)**
 - právní jistota
 - princip vázanosti vlastní správní praxí
- **princip materiální pravdy (přednosti obsahu před formou)**
 - derogace účinnosti zastřených (simulovaných) právních jednání
 - v případě podání konkretizována v § 70 odst. 2 DŘ
 - prokazuje správce daně (§ 92 odst. 5 DŘ)
- **princip zákazu zneužití práva**
 - dovozena judikaturou (NSS, SD EU)
 - od 1. dubna 2019 součástí daňového řádu DŘ v legislativním procesu

3. Základní principy správy daní - podrobněji

- **princip neveřejnosti a mlčenlivosti**
 - výjimka z obecné dispozice čl. 38 odst. 2 Listiny

- **princip oficiality a zásada vyhledávací**
 - tam, kde neplatí princip dispoziční

- **princip zpracovávání údajů**
 - limitován cílem správy daní

4. Související principy

- **princip materiální pravdy**
 - § 92 odst. 2 daňového řádu a § 3 správního řádu
- **princip zákazu převodu daňové povinnosti**
 - § 241 daňového řádu
 - výjimka – zajištění daně (ručení, zástavní právo)
- **princip priority jednání daňového subjektu**
 - § 28 odst. 6 daňového řádu

4. Související principy

- **princip ochrany dobré víry**

- § 2 odst. 3 správního řádu
- presumpce správnosti veřejnoprávních aktů

- **princip veřejného zájmu**

- § 2 odst. 4 správního řádu
- rovnováha obecného zájmu společnosti a požadavku na ochranu základních práv jednotlivce
- při správě daní je veřejný zájem primárně vymezen jejím cílem

5. Charakter daňového řízení

- A. Pojem a účel daňového řízení
- B. Subjekty a předmět daňového řízení
- C. Charakter daňového řízení
- D. Nalézací a platební rovina
- E. Začátek a konec daňového řízení

A. Pojem a účel daňového řízení

- daňové řízení (§ 134 DŘ)
 - soubor dílčích řízení
- x správa daní
- účel daňového řízení
 - naplnit cíl správy daní

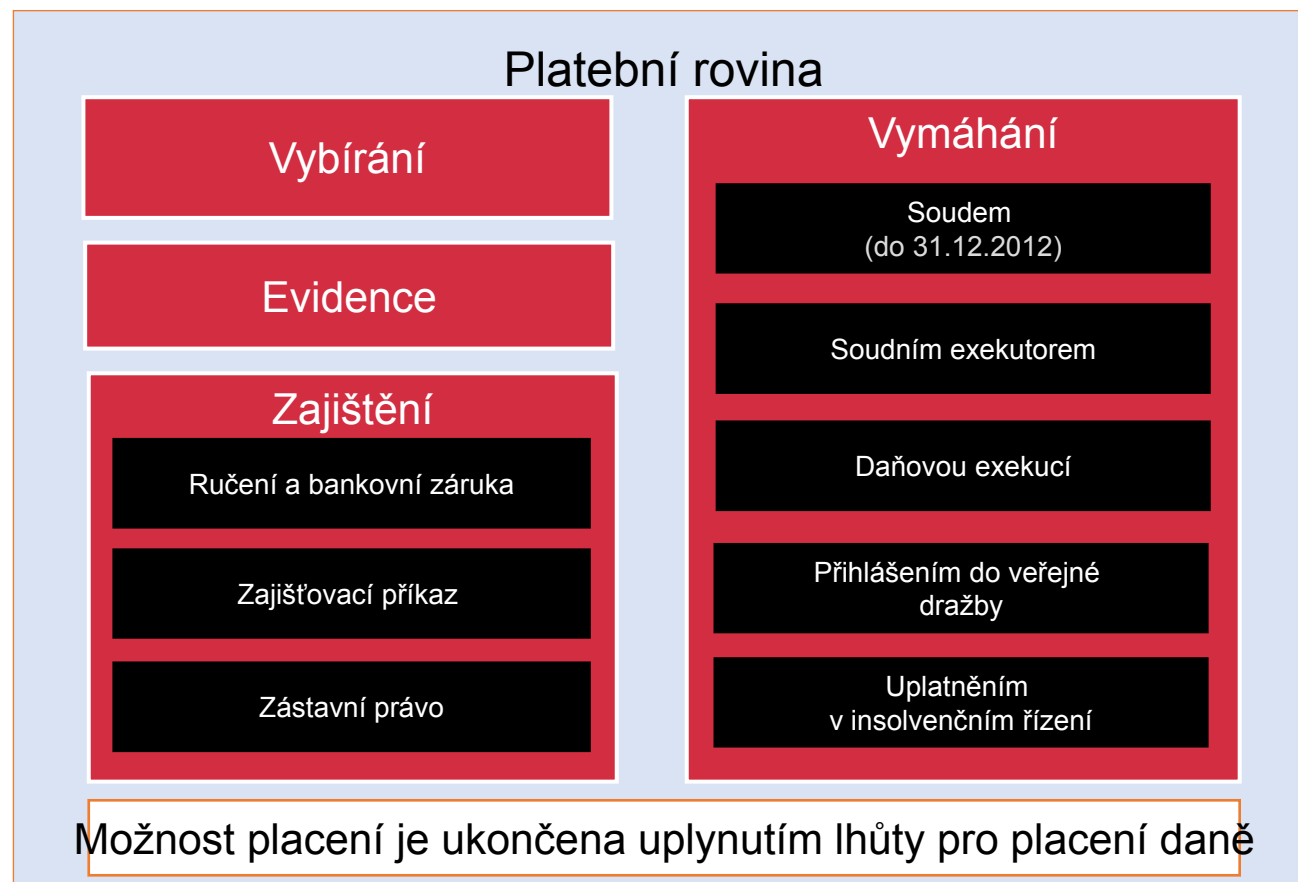
B. Subjekty a předmět daňového řízení

- **subjekty daňového řízení**
 - správce daně (úřední osoby)
 - osoby zúčastněné na správě daní
- **účastníci daňového řízení**
 - daňový řád nepoužívá
- **typické vztahy**
 - správce daně – daňový subjekt (poplatník, plátce)
 - správce daně – plátce daně – poplatník
- **předmět daňového řízení**
 - daň (zdaňovací období x jednorázová)

C. Charakter daňového řízení

- realizace příspěvků do veřejných rozpočtů
- vrchnostenský aspekt je až druhořadý
- řízení „složené“
 - skládá se podle okolností z dílčích řízení
 - úsek, v němž je možné provádět dílčí řízení

D. Nalézací a platební rovina

E. Začátek a konec daňového řízení

- **začátek**

- § 91 odst. 1 DŘ

- **formální konec**

- v rovině nalézací
- v rovině platební

- **materiální konec**

- v rovině nalézací
- v rovině platební